

ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Аграрна економіка збагатилася черговим науковим виданням ННЦ «Інститут аграрної економіки», що вийшло у світ під такою назвою і покликане змінити ситуацію в галузі на краще*. З огляду на проблеми й особливості формування виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств в умовах пореформеного періоду господарювання та сучасних концепцій його розвитку, поява книги цілком закономірна.

Незважаючи на наявність оригінальних видань з цієї проблематики, вони не охоплюють достатньою мірою напрямів вирішення надзвичайно важливих і водночас складних завдань. Рецензована монографія презентує цілісну інноваційну концепцію інтегрованого підходу до підвищення ефективності функціонування підприємств, що реалізується крізь призму використання внутрішніх можливостей, резервів, інституційних чинників та державного регулювання агросфери. Вочевидь стає зрозумілим — перед нами книга нового покоління.

Виразною особливістю монографічного дослідження є доступна форма викладу матеріалу, лаконічність, логічна послідовність, системність, вивіреність уживаних термінів, за якими вбачається серйозний пошук, наукова спостережливості.

Передмову книги автор присвячує всебічному аналізу аграрного підприємства, його виробничому і багатофункціональному призначенню, системі відносин і зв'язків, що забезпечують соціально-економічну життєдіяльність суб'єктів господарювання (с. 5–12).

Розгляд теоретичних засад, чому присвячено *перший розділ*, є основою для розвитку дослідницької думки в наступних розділах. Автор розглядає економічну сутність та зміст категорії «виробничий потенціал», вивчає методологічні аспекти формування і розвитку потенціалу аграрного підприємства, виділяє його найважливіші компоненти, визначає показники забезпечення синергетичного ефекту за рахунок узгодженої взаємодії складників виробничого потенціалу (с. 64).

Видання можна вважати до певної міри піонерським завдяки запропонованій успішній

спробі осмислення сутності розвитку виробничо-економічних систем як складного, багатоаспектного явища і структуризації його за формою, змістом, стадіями переходу і залежно від умов середовища (с. 50–62).

Слушну аргументацію наведено щодо показників і методів оцінки виробничого потенціалу, їх всебічного аналізу і класифікації, відмінності між такими категоріями як «виробничий потенціал» і «ресурсний потенціал», результативними показниками «продуктивність» та «ефективність».

Другий розділ присвячено методичним підходам оцінювання та формування соціального потенціалу, складниками якого визначено управлінський, трудовий і підприємницький потенціал. Розкрито сутність управлінського потенціалу, обґрунтовано принципову схему управління. Заслужовують на увагу винесені в додатки мотиваційні характеристики методів управління, типові технології управління, модель досконалого управління підприємством та розроблений автором алгоритм здійснення ситуаційного управління (с. 98). Важливим для управлінської діяльності і вибору управлінських кадрів є обґрунтування кількості спеціалістів з природним даром управлінця і пропозиції щодо їх відбору. Подано організаційно-економічний механізм формування трудового потенціалу виробничо-технологічного персоналу підприємства на основі його оцінювання за коефіцієнтним, рейтинговим, витратним та результативним методами.

Читач знайде кваліфікований аналіз підприємницького потенціалу, встановлені автором інституційні фактори стримування можливостей його подальшого розвитку.

Місткий і глибокий *третій розділ*, де зосереджено увагу на технологічно-інноваційному розвитку агропромислового виробництва, визначено методологічні основи і характерні особливості сучасних технологій, проведено класифікацію основних видів оцінки ефективності технологій виробництва аграрної сфери економіки, проаналізовано чинники, що перешкоджають розвитку інноваційної діяльності. Запропоновано створення Державного реєстру тех-

* Россоха В. В. Формування і розвиток виробничого потенціалу аграрних підприємств: монографія / Россоха В. В. — К. : ННЦ ІАЕ, 2009. — 444 с.

нологій за рівнем інтенсивності. Сильною стороною розділу є аналіз стану технологічного забезпечення аграрного виробництва й запропоновані автором методологічні підходи оцінювання інноваційно-інвестиційного потенціалу технологій (с. 242–247). Усе це надає дослідженню рис унікальності.

Особливо відзначимо **четвертий розділ** рецензованої монографії, де ґрунтовно розглядаються методологічні підходи оцінювання природно-біологічного потенціалу аграрної сфери економіки. Перший підрозділ автор доцільно присвячує оцінюванню потенціалу земельних ресурсів за родючістю ґрунтів, технологічними властивостями, конфігурацією земельних ділянок тощо. У підрозділі проаналізовано теоретичні положення оцінювання земель за критеріями продуктивності, ефективності, прибутковості, висвітлено стан землекористання в Україні, «зорієнтованого на досягнення максимальних вигод без відповідних заходів щодо підвищення родючості ґрунтів та землекористання витрат» (с. 258), запропоновано алгоритм проведення етапів розробки електронної агрохімічної карти. Важливе місце в науковій праці відведено методичним підходам оцінювання і використання потенціалу природних ресурсів та сучасним екологічним проблемам. Біологічний потенціал розглянуто в контексті «середовище – сорт – умови виробництва» та «порода – кормова база – продуктивність тварин».

У **п'ятому розділі** автор концентрує увагу на проблемах державного регулювання розвитку потен-

ціалу підприємств аграрної сфери економіки, серед яких виділяє недоліки інституційного забезпечення, а також на організаційно-регуляторних чинниках нарощування потенціалу сільськогосподарських підприємств, значенні самоврядування та державного регулювання, децентралізації державного управління і принципах побудови інституту громадсько-державного партнерства. Пропозиції автора щодо удосконалення механізму державної підтримки дохідності сільськогосподарського виробництва та забезпечення розширеного відтворення аграрної сфери економіки в умовах членства України в СОТ спрямовані на створення сприятливих умов для подальшого розвитку потенціалу підприємств аграрної сфери економіки.

Наукове видання не позбавлене й деяких недоліків і упущень. Так, соціальний потенціал, на наш погляд, не вичерпується визначеними автором складниками. Слід, очевидно, дати визначення цієї категорії, а вже потім виділяти з неї найсуттєвіші компоненти. Доцільно було б не обмежуватися впровадженням наукових здобутків у господарствах системи Української академії аграрних наук, а поглибити дослідження щодо їх використання в інших організаційно-правових формуваннях. Проте зазначені упущення не впливають на загальну високу оцінку рецензованого монографічного дослідження, яке буде корисним для науковців, державних службовців, викладачів, спеціалістів агропромислового виробництва, аспірантів, студентів.

В. П. Галушко,

д. е. н., професор, член-кор. УААН

Шановні друзі!

Тепер журнал «АгроІнКом» можна читати на сайті

www.iae.kiev.ua
